

Майстро Сергій Вікторович, д.держ.упр., проф., завідувач кафедри публічного адміністрування у сфері цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, м. Харків

Немченко О.С. слухач Національного університету цивільного захисту України

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЇХ ВИРІШЕННЯ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ.

Постановка проблеми. В останні десятиріччя у світі виникло чимало проблем, які безпосередньо стосуються долі всього людства і вийшли на загальнопланетарний рівень. Від їх своєчасного розв'язання залежить існування цивілізації. Цього можна досягти лише спільними зусиллями всіх країн, міжнародних організацій.

Виклад основного матеріалу. Виникнення глобальних проблем пов'язане як з конкретною сферою життєдіяльності суспільства, так і з конкретним соціально-економічним середовищем, де реалізується та чи інша сфера діяльності людей. За такими ознаками глобальні проблеми поділяють на три сфери дії [3].

До першої сфери належать проблеми, які виникають у сфері взаємодії природи і суспільства. Серед них: надійне забезпечення людства сировиною, енергією, продовольством, збереження природного навколишнього середовища.

До другої сфери належать проблеми суспільних взаємовідносин, а саме: відносин між державами різних економічних устроїв, подолання економічної відсталості країн світу, локальні, регіональні та міжнародні кризи тощо.

Третя сфера - розвиток людини, забезпечення її майбутнього. Вона охоплює передусім проблеми пристосування сучасної людини до умов природного і соціального середовища, що змінюються під впливом науково-технічного прогресу, питання сучасної урбанізації, боротьби з епідеміями і захворюваннями.

Класифікація глобальних проблем за сферами дії не означає, що вони відокремлені одна від одної. Межі між сферами часто мають умовний характер, а окремі глобальні проблеми зумовлені процесами, що є результатом взаємодії, скажімо, не тільки природи і суспільства, а й взаємовідносин між державами. Наприклад, продовольча криза в цілому ряді малорозвинутих країн є результатом не тільки їхнього внутрішнього розвитку, а й специфічного поділу праці у світовій системі господарства, дисгармонії світових господарських зв'язків.

Найзагальнішою причиною загострення глобальних проблем, що характеризує технологічний спосіб виробництва, є швидке зростання народонаселення в останні десятиріччя, або демографічний вибух, який до того ж супроводжується нерівномірністю зростання населення в різних країнах та регіонах. Так, за 1 млн. років існування людської цивілізації населення планети становило 1 млрд. осіб. Зростання його кількості до 2 мільярдів було досягнуто через 120 років, а третій мільярд - через 32 роки (1960). Через 15 років (у березні 1916 р.) кількість населення Землі становила 4 млрд. осіб, п'ятий мільярд було досягнуто на початку 1989 р., тобто менш ніж за 13 років, а на початку XXI ст. кількість землян перевищила 6 млрд. чол. За прогнозами експертів ООН, до кінця 2100 р. кількість населення планети досягне 12-13 млрд. осіб [2].

Тому для багатьох країн першочерговою проблемою залишається продовольча. Низький рівень продуктивності праці, нестача коштів, малоземелля, відносна перенаселеність призводять до хронічного недоїдання, а то й голоду мільйонів людей у світі. Наприкінці XX ст. їх кількість становила 750 млн. чол. Проте перспективи тут на найближчі роки не дуже обнадійливі. За останнє десятиріччя XX ст. споживання пшениці на душу населення в світі зменшилося на 10%. Починаючи з 70-х років XX ст, виробництво продовольства на душу населення в Африці щороку зменшується на 1% [1].

Значними темпами на планеті зростає використання паливно-енергетичних і сировинних ресурсів, які є важливою передумовою і фактором

економічного зростання, прогресу продуктивних сил, фактором природокористування.

Тому можливості запобігання загостренню проблеми містяться у пошуках альтернативних джерел енергії. На них і зосереджені зусилля багатьох вчених з багатьох країн світу. Саме в цьому секторі аграрного ринку Україна повинна сказати своє вагоме слово: вона має величезний селекційний потенціал та сприятливі кліматичні умови для того, щоб вирощувати енергетичні культури.

З розвитком цивілізації гостро постала проблема охорони навколишнього середовища, яка пов'язана з прискоренням науково-технічного прогресу, який створює можливості для посилення людського впливу на екологію. Найважливішими ознаками екологічної кризи є передусім глобальні зміни клімату та виникнення парникового ефекту. Внаслідок безпрецедентних масштабів впливу людини на навколишнє середовище (потужність світової індустрії нині подвоюється щоп'ять років [2]), використання у процесі виробництва всіх елементів біосфери (повітря, води, рослинного і тваринного світу) озонний шар планети знищується, забруднюються земельні ресурси через надмірне застосування засобів захисту рослин та мінеральних добрив, що приводить до погіршення якості продуктів харчування.

Висновки. Таким чином, при аналізі глобальних проблем сучасності слід враховувати загальні закономірності та тенденції розвитку продуктивних сил, впливу на них НТР, соціальні та екологічні фактори. За цих умов оптимальне розв'язання глобальних проблем потребує поєднання науково-технічних і соціально-політичних, економічних складових у єдиний глобальний механізм, основу якого, становитимуть узгоджені колективні дії усіх членів світової спільноти, в незалежності від рівня їх розвитку. Координація цих зусиль сторін, що беруть участь у розв'язанні глобальних проблем, повинна, в тому числі ґрунтуватись на пріоритетності розвитку світового аграрного сектору, як основи вирішення багатьох сучасних загроз для цивілізації.

Література:

1. Максимова М. В XX век - со старыми и новыми проблемами // МЭ и

МО. - № 10. - 1998. - С. 9.

2. Мочерний С.В. Економічна теорія: Посібник для студентів вищих закладів освіти. – К.: Видавничий центр „Академія”, 1999. – 592 с.

3. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / Г.Н. Климко, В.П. Нестеренко, Л.О. Каніщенко та ін.; За ред. Г.Н. Климка, В.П. Нестеренка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Вища шк. – Знання, 1997. – 743.